

بحثی پیرامون کشور همسایه و همجواریما

پاکستان

کشور پهناوری که اکنون بنام (پاکستان) مشهور است از شمال به همیالیا و چین از شرق به برمه از غرب و شمال و شمال غربی به دریای عربستان ، ایران ، افغانستان ، روسیه و از جنوب به اقیانوس هند محدود میگردد این کشور در گذشته کمتر به صورت واحد جغرافیائی مستقلی وجود داشته مگر بین سالهای ۱۸۷۵ الی ۱۹۴۷ یعنی سالهایی که قاره هند تحت حکمرانی انگلیسها بود و از ۱۶۵۸ الی ۱۷۰۷ که (اوزونگزیها) بر آن حکومت میکردند در ناحیه مزبور مللی با سابقه نژادی مختلف که بزبانهای گوناگون تکلم میکنند و پیرو رسوم و آداب و مذاهب و فرهنگ متفاوتی هستند سکونت داشتند.

جهت آشنائی بیشتر با کشور پاکستان بطور کلی شعبه قاره هند را مورد مطالعه و بررسی قرار میدهیم، کلمه هند از طرف حکومت کنگره بعنوان اسم رسمی برای هندوستان

آقای مهندس علی دباغ در سال ۱۳۰۸ در شهرستان بوشهر متولد و پس از طی دوره تحصیلی در سال ۱۳۳۳ موفق باخذن دانشنامه مهندسی راه و ساختمان از دانشکده فنی تهران گردیدند و سپس علاوه بر رشته تخصصی در امور اجتماعی بخصوص درباره کشورهای همجوار و همسایه به مطالعه و تحقیق پرداخته یادداشت‌های ذی‌قیمتی تهیه کرده اند نوشته ایشان تحت عنوان پاکستان کشور همسایه ما در این شماره قسمتی از مطالعات آقای مهندس دباغ است و امیدواریم مقالات تحقیقی نویسنده ارجمند ما مورد پسند و استفاده خوانندگان گرامی واقع شود.

انتخاب شده است. لغت هندایندیا ازسند مشتق میشود و این همان اسم رودخانه سند است که در زبان فعلی اردو بهمان ترتیب نامیده میشود و در ایران و ممالک عربی به هند و دریونان به (ایند) تغییر شکل یافته است قدیمترین تمدن و فرهنگی که در چهار هزار سال پیش در این قاره متجلی بوده و بر اثر تحقیقات باستان شناسان در حدود ۱۵۰۰ قبل از میلاد مورد تعرض (ارینها) واقع شده در اطراف رودخانه سند (یا ایندوس) متمرکز بوده است که آنرا با تمدن ایلامها و آشور و سومریها باید قیاس کرد و حتی در آن ایام فرم و شکل هندوستانی نداشته بلکه شباهت بیشتر با تمدن دره نیل و بقایا و آثار تمدن دجله و فرات داشته است.

خرابه‌های تاریخی (موهن جو دارو) و در ناحیه سند و (هاراپا) در پنجاب غربی معروف و نمودار تمدن غنی و قدیم این دوشهر باستانی در دره تاریخی سند است شهر موهن جو دارو دارای خیابانهای مستقیم وسیع و در بناهای آن آجرهای پخته عالی بکاررفته و برخی از خانه‌ها دوسه طبقه بوده اند در شهر تعداد زیادی آسیاب - چاه و حمام و فاضل آب وجود داشته صحن منازل آجر فرش شده اطاقهای خانه‌ها پله‌کان و حمام داشته و مردم شهر پارچه‌های بافته از پنبه و پشم می پوشیدند و زیور آلات طلا و نقره و جواهر و سنگهای قیمتی بکار می بردند در ناحیه دیگر در (تاکسیلا) در پنجاب غربی آثار بارز تمدن یونان بوضوح به چشم میخورد و در تمام ناحیه مرزی شمال غربی در نواحی که (دره گاندهارا) در بر میگیرد اسلوب ساختمانی (بودائی) یونانی که به مکتب (گاندهارا) را معروف هستند دیده میشود در بین سالهای ۵۳۰ - ۵۵۸ قبل از میلاد دره سند مورد تجاوز ارتش کورش واقع و پیشاور بر مستعمرات ایران افزوده شد. داریوش نیروهای دریائی مجهز به سند فرستاد و کلیه نواحی که امروز بنام سند نامیده میشود ضمیمه امپراطوری ایران گردید در نیمه قرن چهارم قبل از میلاد (۲۱-۳۲۶) اسکندر بدره سند حمله نموده ناحیه پنجاب غربی را تسخیر کرد و از رودخانه سند عبور کرد و نتیجتاً بقایا و آثار تمدن یونان در قسمت غربی پاکستان بیشتر از سایر نقاط مشهود است و بنحویکه دائرة المعارف بریتانیا نقل میکند بهمان ترتیبی که از پنجاب بطرف شرق پیشروی میشود

تیپهای یونانی متدرجاً محو و از بین میروند .

نفوذ اسلام در این کشور با ورود نخستین دستجات تجار مسلمان برای اقامت در سال ۶۳۷ میلادی به هندوستان شروع گردید محمد ابن قاسم در سال ۷۱۱ میلادی سند را تسخیر کرد پس از حمله سلطان محمود غزنوی و تسخیر هند شمالی در سالهای بین ۱۰۰۰ و ۱۰۲۶ میلادی تعداد زیادی از مسلمانان در هند اقامت اختیار کردند و تعداد آنها در قرن دوازدهم پس از جنگها و فتوحات مداوم محمد غوری در سایر نواحی افزایش یافت بین سالهای ۱۱۹۱ و ۱۱۹۹ میلادی فلات هندو کنک بهار و بنگال توسط قطب الدین ایبک تسخیر و به مستعمرات امپراطوری ضمیمه گردید (۱۲۱۰-۱۲۰۶) بالاخره نفوذ مسلمانان در عهد سلطنت غلامان (۹۰-۱۲۰۶) بحد اعلی رسید و (خیلجیز) تقریباً تمام هندوستان با استثناء نواحی جنوبی آنرا تحت سلطه خود در آورد و زبان پارسی بزبان درباری تبدیل شد و در سراسر مملکت تعمیم پیدا کرد. این اعتقاد عمومی که مغولها در فاصله سالهای ۱۸۵۷-۱۵۲۶ بین فرهنگ هند و اسلامی پیوند و صلح برقرار کردند اشتباه آمیز است ترکیب بین فرهنگ محلی و خارجی خیلی زودتر یعنی در عهد سلطنت غلامان و خیلجیز و تقریباً در قرن سیزدهم میلادی فرم و شکل قطعی بخود گرفته بود و این عمل در قرن چهاردهم توسط توقلا کسها تکمیل شد. مغولها فقط مرز و حدود آنرا توسعه و گسترش دادند ولی به ترتیبی که بعداً توضیح داده خواهد شد این فعل و انفعالات هند و مسلمانان را بیک ملت واحد تبدیل نکرد علی رغم زندگی مشترک در تحت حکومت واحد و زندگی آمیخته با وحدت و صمیمیت معذالک مسلمانان و هندیها از مذاهب مختلف پیروی میکردند و پیرو افکار رسوم و عادات متفاوت بودند. مسلمانان با صبر و شکیبائی و تحمل عجیب حکمرانی میکردند از تعصبات افراطی مذهبی تبری میجستند و از لحاظ اجتماعی تا سر حد امکان و تا حدودی که فرامین و احکام مذهبی و محدودیتهای پیروان سایر مذاهب بآنها اجازه میداد به هندوها نزدیک شدند هیچیک از مؤسسات مذهبی هند بجز فرقه غیر انسانی (سوتی) مورد تعرض مسلمانها واقع نشد و تحت تأثیر رفتار پسندیده و پرازنم و عقل مسلمانان هزاران هندو بر غبت و میل مذهب اسلام را پذیرفتند .

تمدن اسلام به‌مراه بقایا و آثار تمدن ایران و یونان بیش از همه در قسمت غربی پاکستان مکانی برای رشد و نمو سریع خود پیدا نمود و علت آنهم برخورد بیشتر این نواحی از شبه قاره هند با تمدن و تعالیم غرب بوده است در اثر این ارتباطات مذهب اسلام با سهولت و سرعت عجیب مورد قبول مردم این نواحی واقع شد و تمدن قسمت غربی پاکستان فصلی از تمدن اسلامی را تشکیل می‌دهد. در تحت تسلط هندوها هیچ‌وقت مذهب واحد زبان و فرهنگ یکسانی در قسمت غربی قاره هند بوجود نیامد. گوندها - بهیل‌ها و درا ویدینها که مردم اصلی این ناحیه را تشکیل می‌دادند توسط آرینها و هونها مورد تعرض بیرحمانه واقع شدند و آنها را بنواحی جنوبی تبعید کردند و از کوچکترین امتیازات اجتماعی برخوردار نبودند. مذهب اسلام امتیازات طبقاتی را لغو کرد تبعیض نژادی را از بین برد و مسلمانان آزاد شدند و با سایر فرقه‌های مذهبی معاشرت کرده و آنانرا به تعالیم اسلامی آشنا می‌ساختند.

تمدن و فرهنگ اسلامی مجموعه از تمدن ملل مسلمان می‌باشد و بیش از آنکه شکل تمدن عربی داشته باشد تحت تأثیر تمدن ملتهای کهنسال و پر قدرتی نظیر تمدن ایران و یونان می‌باشد.

در تمدن اسلامی پاکستان نیز نفوذ تمدن و فرهنگ ایران بطور بارزی نمایان می‌باشد ضمناً تمدن قدیمی هند نیز دارای اثرات عمیقی در آن می‌باشد. بدین ترتیب مسلمانانی که از سراسر ممالک اسلام بخصوص ایران، آسیای صغیر، ترکستان، عربستان و مغولستان بقاره هندوستان روی می‌آوردند تحت تأثیر اتمسفر فرهنگی هند بواحد متشکلی تبدیل می‌شوند و تمدن و فرهنگ پاکستان را بوجود می‌آورند. جهت بررسی و شناخت بیشتر فرهنگ پاکستان بدوانا گزیر به آشنائی با تمدن و مذهب هندو در بدو تسلط اسلام بر شبه قاره هند می‌باشیم.

